

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 20 czerwca 2018 r. w sprawie sygn. akt II Ns 2551/15, z wniosku J. R. z udziałem P. T. o podział majątku wspólnego, Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi:

1. ustalił, że w skład majątku wspólnego małżonków J. R. i P. T. wchodziły następujące składniki:
 - a. samochód c. (...) o nr rej. (...) o wartości 5.900 zł,
 - b. żelazko P. (...) o wartości 100 zł,
 - c. aparat fotograficzny sony nex 3KB z obiektywem 18- 55 i kartą pamięci 8GB o wartości 1.370 zł,
 - d. laptop L. idea pad o wartości 550 zł,
 - e. DVD manta 057 lord 2 o wartości 40 zł,
 - f. miniwieża Samsung MM- D 320 o wartości 180 zł,
 - g. odkurzacz Zelmer (...) o wartości 200 zł,
 - h. samochód R. (...) o nr rej. (...) o wartości 15.400 zł,
 - i. lodówka E. intuition space plus o wartości 450 zł,
 - j. pralka E. inspire o wartości 320 zł,
 - k. kuchenka A. o wartości 250 zł,
 - l. telewizor S. (...) cale o wartości 300 zł,
 - m. meble pokojowe (witryna szklana, szafka wisząca przeszklona, 2 komody, kanapa rozkładana z pojemnikiem, kanapa 2 osobowa, pufa 2 osobowa z pojemnikiem, ława 3 częściowa rozkładana, lampa stojąca) o wartości 1.700 zł,
 - n. meble kuchenne (szafki: wiszące, stojąc i narożna) o wartości 600 zł,
 - o. meble w sypialni (biurko, szafa narożna, komoda) o wartości 600 zł,
 - p. meble w pokoju dziecięcym (kanapa z pojemnikiem, komoda, szafa narożna) o wartości 400 zł;
2. przyznał na rzecz:
 - a. wnioskodawczyni składniki majątkowe opisane w punkcie 1. a – g postanowienia,
 - b. uczestnika składniki majątkowe opisane w punkcie 1. h – p postanowienia;
3. oddalił wniosek uczestnika postępowania o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym;
4. zasądził od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni tytułem dopłaty i wzajemnych rozliczeń z tytułu nakładów i wydatków kwotę 56.889,23 zł, płatną w terminie sześciu miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia;
5. oddalił żądanie wnioskodawczyni rozliczenia: nakładów i wydatków poczynionych na samochód C. (...); nakładu na majątek wspólny w postaci kwoty 10.000 zł;

6. oddalił żądanie uczestnika postępowania rozliczenie nakładów i wydatków poczynionych na samochód na samochód R. (...);

7. zasądził od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczynie kwotę 500 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania i ustalił, że w pozostałej części wnioskodawczynie i uczestnik postępowania ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie;

8. obciążył, tytułem tymczasowo wyłożonych wydatków, na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi wnioskodawczynie i uczestnika postępowania kwotami po 736,40 zł;

9. zwrócić wnioskodawczynie, tytułem różnicy między kosztami pobranymi a należnymi, kwotę 1.000 zł uiszczoną w dniu 2 marca 2017 r. tytułem zaliczki na wynagrodzenie biegłego.

Apelację od powyższego postanowienia wniósł uczestnik postępowania P. T., zaskarżając wydane rozstrzygnięcie w części, tj. w zakresie zasądzającym od uczestnika na rzecz wnioskodawczynie tytułem dopłaty i wzajemnych rozliczeń z tytułu nakładów i wydatków kwotę 40.565 zł, tj. kwotę powyżej kwoty 16.324,23 zł (punkt 4), rozstrzygnięcia o kosztach postępowania (punkt 7), rozstrzygnięcia o obciążeniu uczestnika kwotę 736,40 zł (punkt 8).

Wskazanemu rozstrzygnięciu skarżący zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez:

a. dokonanie istotnych dla rozstrzygnięcia ustaleń w sposób sprzeczny z treścią materiału dowodowego zebranego w sprawie w zakresie, w jakim Sąd I instancji zasądził od uczestnika na rzecz wnioskodawczynie tytułem dopłaty kwotę 5.930 zł, zamiast 5.840 zł,

b. brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego zebranego w sprawie polegający na:

- pominięciu w tej ocenie zeznań świadka G. R. w części, w której stwierdził on, że „Mieszkanie przy P. było obciążone kredytem wziętym przez rodziców uczestnika. Mieszkanie kupili rodzice uczestnika i przekazali mu je w darowiźnie, a młodzi ustnie zobowiązali się do jego spłacania”,
- pominięciu w tej ocenie zeznań wnioskodawczynie w części, w której stwierdziła, że „(...) na podstawie umowy darowizny rodzice przekazali 7 mieszkanie uczestnikowi, a my zobowiązaliśmy się spłacać kredyt na to mieszkanie”,

c. dokonanie istotnych dla rozstrzygnięcia ustaleń w sposób sprzeczny z treścią materiału dowodowego zebranego w sprawie w zakresie, w jakim Sąd 1 instancji stwierdził, że dług wynikający z zobowiązania do spłaty kredytu za rodziców uczestnika, zaciągniętego przez nich na nabycie lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych założonej przez strony rodziny był wyłącznie długiem uczestnika, podczas gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że wnioskodawczynie uczestnik wspólnie zobowiązali się do spłaty tego kredytu za rodziców uczestnika, ewentualnie wnioskodawczynie wyraziła zgodę na zaciągnięcie takiego zobowiązania przez uczestnika;

2. naruszenie prawa materialnego, tj.:

a. art. 212 § 3 zd. 1 k.c. w zw. z art. 1035 k.c. w zw. z art. 46 k.r.io. poprzez nieprawidłowe oznaczenie wysokości dopłaty od uczestnika na rzecz wnioskodawczynie w związku z dokonaniem podziałem składników majątku wspólnego,

b. art. 45 § 1 zd. 3 k.r.io. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji dokonanie rozliczenia nakładu z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestnika w kwocie 15.000 zł, na skutek bezpodstawnego pominięcia tego, że nakład ten jako poczyniony w związku z remontem lokalu mieszkalnego przy ul. (...) został zużyty na zaspokojenie potrzeb założonej przez strony rodziny,

c. art. 45 § 3 k.r.io. w zw. z art. 45 § 1 zd. 1 k.r.io. poprzez jego zastosowanie i w konsekwencji dokonanie rozliczenia nakładu z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestnika w kwocie 65.950 zł na skutek bezpodstawnego uznania, że dług wynikający z zobowiązania do spłaty kredytu za rodziców uczestnika, zaciągniętego przez nich na nabycie lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych założonej przez strony rodziny był wyłącznie długiem uczestnika, podczas gdy dług ten był długiem wspólnym stron, albowiem zobowiązanie do spłaty kredytu za rodziców uczestnika zaciągnięte było wspólnie przez strony, ewentualnie wnioskodawczyni wyraziła zgodę na zaciągnięcie takiego zobowiązania przez uczestnika,

d. w przypadku nieuwzględnienia zarzutu określonego w pkt c) powyżej, zarzucił naruszenie art. 45 § 1 zd. 3 k.r.io. w zw. z art. 45 § 3 k.r.io. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji dokonanie rozliczenia nakładu z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestnika w kwocie 65.950 zł na skutek bezpodstawnego pominięcia tego, że nakład ten, jako poczyniony w związku ze spłatą długu wynikającego z zobowiązania do spłaty kredytu za rodziców uczestnika, zaciągniętego przez nich na nabycie lokalu mieszkalnego przy ul. (...) został zużyty na zaspokojenie potrzeb założonej przez strony rodziny.

W związku z podniesionymi zarzutami uczestnik postępowania wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez obniżenie kwoty zasądzonej na rzecz wnioskodawczyni od uczestnika w pkt 4 zaskarżonego postanowienia tytułem dopłaty i wzajemnych rozliczeń z tytułu nakładów i wydatków z kwoty 56.998,23 zł do kwoty 16.324,23 zł, zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika kosztów postępowania przed sądem I instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jako zasadna jedynie w niewielkiej części skutkowałą zmianą zaskarżonego postanowienia Sądu I instancji w zakresie jego punktu 4. Natomiast w pozostałym zakresie podlegała oddaleniu jako bezzasadna.

Zdaniem Sądu Okręgowego, postanowienie Sądu Rejonowego odpowiada prawu i jako takie musi się ostać. Sąd Okręgowy podziela w pełni ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji i przyjmuje je, jako własne, jednakże podziela zarzut skarżącego odnośnie błędu rachunkowego popełnionego przy obliczeniu spłaty na rzecz uczestniczki. Istotnie należy wskazać, że Sąd Rejonowy w punkcie 4. postanowienia w sposób nieprawidłowy wyliczył, że w związku z dokonaniem przez strony podziałem składników i otrzymaniem przez wnioskodawczynię w naturze wartości 8.340 zł, a przez uczestnika postępowania wartości 20.200 zł, ze strony uczestnika postępowania winna nastąpić spłata w wysokości 5930 zł, zamiast prawidłowej wartości w wysokości 5.840 zł.

W konsekwencji, na mocy art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił punkt 4. postanowienia Sądu Rejonowego w ten sposób, że dokonał obniżenia kwoty spłaty, do której na rzecz wnioskodawczyni zobowiązany jest uczestnik postępowania z kwoty 56.889,23 zł do kwoty 56.799,23 zł.

W pozostałym zakresie apelacja uczestnika okazała się bezzasadna i jako taka skutkowałą jej oddaleniem. Analizując podniesione zarzuty o charakterze procesowym, wskazać należy, że nie doszło do naruszenia przez Sąd I instancji art. 233 k.p.c.

Jak wielokrotnie wyjaśniano w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. może być uznany za zasadny jedynie w wypadku wykazania, że ocena materiału dowodowego jest rażąco wadliwa, czy w sposób oczywisty błędna, dokonana z przekroczeniem granic swobodnego przekonania sędziowskiego, wyznaczonych w tym przepisie. Sąd II instancji ocenia bowiem legalność oceny dokonanej przez sąd I instancji, czyli bada czy zostały zachowane kryteria określone w art. 233 § 1 k.p.c. Należy zatem mieć na uwadze, że – co do zasady – sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, dokonując wyboru określonych środków dowodowych. Jeżeli z danego materiału dowodowego

sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona tylko wtedy, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub, gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo – skutkowych (por. przykładowo postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2001 r., I CKN 1072/99, Prok. i Pr. 2001 r., Nr 5, poz. 33, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2000 r., I CKN 1114/99, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2000r., I CKN 1169/99, OSNC 2000 r., nr 7-8, poz. 139).

Jak wskazał Sąd Najwyższy w licznych orzeczeniach (np. wyrok z dnia 16 grudnia 2005 r., sygn. akt III CK 314/05, wyrok z dnia 21 października 2005r., sygn. akt III CK 73/05, wyrok z dnia 13 października 2004 r. sygn. akt III CK 245/04, LEX nr 174185), skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd przepisu art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem może być jedynie przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie o innej, niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie, niż ocena sądu. Dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie wystarcza stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest tu wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie. W szczególności skarżący powinien wskazać, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 19 czerwca 2008r., I ACa 180/08, LEX nr 468598).

Takiego działania skarżącego zabrakło w przedmiotowej sprawie, natomiast podniesione przez skarżącego zarzuty należy uznać za całkowicie chybione, tym bardziej że w gruncie rzeczy Sąd Rejonowy wziął pod uwagę okoliczności stanu faktycznego, na które powołuje się skarżący w sformułowanych zarzutach. Nie ulega w sprawie, bowiem wątpliwości, że byli małżonkowie oboje ustanie zobowiązali się spłacać raty kredytu hipotecznego, który formalnie zaciągnęli rodzice uczestnika na zakup mieszkania przy ul. (...), które to mieszkanie przekazali mu w darowiźnie. Przedmiotowy lokal w związku z tym jest składnikiem majątku odrębnego uczestnika i nie wchodzi on w żaden sposób do majątku wspólnego stron podlegającego podziałowi w ramach postępowania działowego. Natomiast w związku z tym, że w czasie trwania małżeństwa obie strony postępowania wspólnie spłacały kredyt zaciągnięty na zakup tejże nieruchomości powoduje, że był to nakład z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestnika (zatem, przy równych udział w powstaniu majątku, w przypadku wnioskodawczyni stanowi to połowę nakładu na majątek odrębny byłego już współmałżonka). Gdyby było inaczej przedmiotowy lokal musiałby zostać zaliczony do majątku wspólnego stron, a wówczas również zostałby wymieniony w jednym z podpunktów w punkcie 1. postanowienia, co jednak się nie stało. Zatem, Sąd Rejonowy dokonał prawidłowego rozliczenia nakładów czynionych przez wnioskodawczynię na majątek odrębny uczestnika, tj. mieszkanie. Nie ulega również bowiem wątpliwości, że jej kilkuletnie, dobrowolne partycypowanie (poprzez uszczuplanie majątku wspólnego) w spłacie przedmiotowego kredytu doprowadziło do zwiększenia majątku osobistego skarżącego poprzez realne zmniejszenie się kwoty kredytu pozostałego do spłaty, w związku z zakupionym mieszkaniem, albowiem o zwiększeniu majątku należy mówić nie tylko przy zwiększeniu się aktywów, ale również przy zmniejszeniu się pasywów.

Mając powyższe na uwadze również nie można przypisać Sądowi I instancji zarzutu naruszenia art. 45 k.r.io. Jak to już zostało omówione w dotychczasowej części uzasadnienia dokonywane przez wnioskodawczynię nakłady (z majątku wspólnego) na majątek odrębny uczestnika, tj. jego lokal mieszkalny, zarówno w postaci spłaconych rat kredytu hipotecznego, do którego spłaty byli małżonkowie dobrowolnie się zobowiązali, jak również w postaci przeznaczenia kwoty z majątku wspólnego stron w wysokości 15.000 zł na remont nieruchomości, zostały przez Sąd I instancji w sposób prawidłowy rozliczone.

Potrzeba kompleksowego rozliczenia nakładów powstaje w szczególności wówczas, gdy na rzecz stanowiącą majątek odrębny jednego z małżonków dokonano nakładów zarówno z majątku wspólnego, jak i z majątku odrębnego drugiego

małżonka (zob. wyrok SN z dnia 7 czerwca 2002 r., IV CKN 1108/00, LEX nr 57210). Kodeks rodzinny i opiekuńczy, posługując się w art. 45 pojęciami „nakładów” i „wydatków” nie określa ich desygnatów. W piśmiennictwie przyjmuje się, że chodzi o wszystkie przysporzenia na rzecz jednej masy majątkowej, dokonane z uszczerbkiem dla drugiej masy majątkowej. Podstawą przysporzenia może być czynność faktyczna, jak i jakiegokolwiek inne zdarzenie [zob. postanowienie SN z 2 października 2008 r., II CSK 203/2008, LexisNexis nr (...)]. Przy dokonywaniu rozliczeń między małżonkami wartość wydatków i nakładów ustala się na podstawie stanu z chwili ich poczynienia i cen rynkowych z chwili orzekania w tym przedmiocie.

Należy również podkreślić, że nakłady dokonane z majątku wspólnego na majątek osobisty nie wchodzi do majątku wspólnego i nie podlegają podziałowi, ale zwrotowi w zasadzie, jako wierzytelność pieniężna (a ściślej zazwyczaj udział 1/2 w takiej wierzytelności) jednego z małżonków w stosunku do drugiego. Błędem byłoby zatem określanie, jako składnika majątku wspólnego nakładu dokonanego z majątku wspólnego na majątek osobisty. Przez nakłady w rozumieniu przepisu art. 45 § 1 k.r.i.o. należy rozumieć koszty poniesione w związku z zachowaniem, użytkowaniem lub ulepszeniem tej rzeczy. Z treści art. 45 § 1 i 2 k.r.i.o. wynika, że każdy z małżonków powinien zwrócić wydatki i nakłady poczynione z majątku wspólnego na jego majątek osobisty, z wyjątkiem wydatków i nakładów koniecznych na przedmioty majątkowe przynoszące dochód. Każdy z byłych małżonków może żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny. Nie można natomiast żądać zwrotu wydatków i nakładów zużytych w celu zaspokojenia potrzeb rodziny, chyba że zwiększyły wartość majątku w chwili ustania wspólności, co w przedmiotowej sprawie bez wątpienia miało miejsce. Sąd Okręgowy nie podziela argumentacji skarżącego, że koszt poniesionego remontu w wysokości 15.000 zł należy uznać, jako zużyty na zaspokojenie bieżących potrzeb rodziny, ponieważ remont ze swej istoty nie stanowi bieżących potrzeb, ale służy ulepszeniu, modernizacji oraz zwiększeniu wartości danego lokalu, w którym jest dokonywany. Zwrotu dokonuje się przy podziale majątku wspólnego i powszechnie w doktrynie przyjmuje się, że o zwrocie nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty jednego z małżonków orzeka się z urzędu (uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2008 roku, sygn. III CZP 148/07, OSNC 2009/2/23).

Mając powyższe na uwadze Sąd Rejonowy określając kwotę należnej na rzecz wnioskodawczyni spłaty, zaliczył do niej zarówno połowę wartości uiszczonych przez małżonków rat kredytu hipotecznego w wysokości 65.690 zł – tj. 32.975 zł oraz połowę wartości dokonanego remontu w mieszkaniu o wartości 15.000 zł – tj. 7.500 zł. Wbrew argumentacji zawartej w apelacji błędne jest twierdzenie, że Sąd I instancji zobowiązał uczestnika do spłaty całości kwoty spłaconych rat kredytu hipotecznego, ale kwoty czynionych nakładów podzielił on po połowie, bo taki też jest udział każdego z małżonków w majątku wspólnym.

Reasumując należy stwierdzić, że orzeczenie Sądu Rejonowego, poza zmienionym – na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. – jego punktem 4., jest w pozostałym zakresie prawidłowe i jako takie musiało się ostać.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., oddalił apelację w pozostałym zakresie, jako bezzasadną.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. ustalając, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania apelacyjnego związane ze swoim udziałem w sprawie. W okolicznościach sprawy Sąd Okręgowy uznał, że nie zachodzą podstawy do stosunkowego rozdzielenia kosztów postępowania, wobec sprzeczności interesów stron. Zasadą jest, że w postępowaniu nieprocesowym każdy uczestnik ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie (art. 520 § 1 k.p.c.). Wyjątki od niej przewidziane są w art. 520 § 2 k.p.c. – zgodnie z którym, jeżeli uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania lub interesy ich są sprzeczne, sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników w całości oraz w art. 520 § 3 k.p.c. – w myśl, którego jeżeli interesy uczestników są sprzeczne, sąd może włożyć na uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone, obowiązek zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego uczestnika, przy czym przepis powyższy stosuje się odpowiednio, jeżeli uczestnik postępował niesumiennie lub oczywiście niewłaściwie. W tzw. sprawach działowych, do jakich należą sprawy o podział majątku wspólnego, nie zachodzi sprzeczność interesów, niezależnie od tego, jaki dana strona zgłasza wniosek co do sposobu podziału i jakie stanowisko zajmuje w sprawie. W

takich postępowaniach strony są również w równym stopniu zainteresowane wynikiem postępowania, a ich interesy w zasadzie są wspólne, gdyż polegają na wyjściu ze stanu wspólności (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2011 r., III CZ 46/10, OSNC 2011, nr 7-8, poz. 88, z dnia 19 listopada 2011 r., III CZ 47/11, nie publ., z dnia 16 września 2011 r., IV CZ 40/11, nie publ. i in.).